

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และขอเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อสำรวจสภาพการณ์ ปัญหาและความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดสอนซ่อมเสริมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้คือ ตอนที่ 1 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม มี 9 ข้อ ส่วนที่ 2 สภาพการจัดสอนซ่อมเสริมในโรงเรียนประถมศึกษา มี 16 ข้อ ตอนที่ 2 แบ่งออกเป็น 2 ข้อ คือ ข้อ ก. ปัญหาด้านต่าง ๆ ต่อการจัดสอนซ่อมเสริม มี 39 ข้อ ข้อ ข. ปัญหาเกี่ยวกับการจัดสอนซ่อมเสริมที่นอกเหนือจาก ข้อ ก. (ถ้ามี) และ ตอนที่ 3 แบ่งออกเป็น 2 ข้อ คือ ข้อ ก. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดสอนซ่อมเสริม ข้อ ข. ขอเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสอนซ่อมเสริม (ถ้ามี) แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ มาตราส่วนประเมินค่า และคำถามปลายเปิด

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูใหญ่ และครูประจำการ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยแบ่งตัวอย่างประชากรออกเป็น ครูใหญ่ จำนวน 73 คน และครูประจำการ ซึ่งเลือกจากโรงเรียนที่ครูใหญ่ได้รับเลือกเป็นตัวอย่างประชากร จำนวน 320 คน รวมตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 393 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล ในตอนที่ 1 ส่วนที่ 1, 2 เป็นการคำนวณหาค่าร้อยละ ตอนที่ 2 ข้อ ก. และตอนที่ 3 ข้อ ก. คำนวณหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที ตอนที่ 2 ข้อ ข. และตอนที่ 3 ข้อ ข. สรุปรวบรวมปัญหาและขอเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นครูใหญ่ ส่วนมากมีคุณวุฒิ ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่า มีอายุราชการ 9 ปี ขึ้นไป และไม่มีชั่วโมงสอนเลย ด้านความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริม ครูใหญ่ส่วนมาก ศึกษาการสอนซ่อมเสริมจากตำราด้วยตนเอง และเคยมีส่วนร่วมในการจัดสอนซ่อมเสริม

ครูที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีคุณวุฒิ ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่า มีอายุราชการ 9 ปี ขึ้นไป เช่นเดียวกับครูใหญ่ มีชั่วโมงสอน 16-20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ด้านความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริม ครูส่วนมากศึกษาการสอนซ่อมเสริมจากตำราด้วยตนเอง เช่นเดียวกับครูใหญ่ และเคยจัดสอนซ่อมเสริมในชั้นเรียนที่ตนสอน

นอกจากนี้ มีครูใหญ่ ร้อยละ 4.11 และครู ร้อยละ 19.80 ไม่เคยศึกษาการสอนซ่อมเสริมเลย

2. สภาพการจัดสอนซ่อมเสริมในโรงเรียนประถมศึกษา

การจัดชั้นเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาส่วนมากจัดแบบคละ การจัดสอนซ่อมเสริมเพื่อช่วยเหลือให้นักเรียนที่เรียนช้า ส่วนมาก ครูผู้สอนจัดสอนเองตามที่เห็นสมควร และจัดสอนนอกชั่วโมงเรียนปกติ เหตุผลในการจัดสอนซ่อมเสริม คือ เพื่อให้นักเรียนผ่านวัตถุประสงค์การเรียนรู้และร้องลงมา เพื่อให้นักเรียนเรียนทันเพื่อนในชั้น

วิธีคัดเลือกนักเรียนที่เรียนช้าส่วนมากใช้การพิจารณาจากผลการเรียนโดยทั่วไป สาเหตุที่ทำให้นักเรียนเรียนช้า คือ ความบกพร่องทางด้านสติปัญญาและความสามารถ สาเหตุร้องลงมาคือ การขาดเรียนบ่อย ๆ การสอนซ่อมเสริมส่วนใหญ่เป็นการสอนซ้ำในเรื่องที่สอนแล้วแต่เด็กเรียนยังไม่เข้าใจ และสอนทั้งแบบรายบุคคลและกลุ่มย่อย การสอนซ่อมเสริมแต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 10-30 นาที โดยครูประจำชั้นเป็นผู้สอน

วิชาที่มีการสอนซ่อมเสริม คือวิชาเลขคณิต ภาษาไทย และสังคมศึกษา เรียงตามลำดับ ส่วนสื่อการเรียนที่ใช้สอนใช้สื่อการเรียนที่ใช้สอนในชั่วโมงเรียนปกติ ไม่ได้จัดทำขึ้นใหม่ และใช้ห้องเรียนปกติเป็นสถานที่สอน //

3. ปัญหาด้านต่าง ๆ ของการจัดสอนซ่อมเสริม

3.1 ด้านการบริหาร ครูใหญ่และครูโดยเฉลี่ยมีปัญหาในระดับปานกลาง เรื่องที่ครูใหญ่และครูโดยเฉลี่ยมีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 คือ เรื่อง การสนับสนุนให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติม เกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริม และการจัดเวลาให้ครูที่สอนซ่อมเสริม ได้วางแผนงานร่วมกัน ~~นอกจากรณี~~ เรื่องการสนับสนุนให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติม เกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริม ครูใหญ่เห็นว่า เป็นปัญหาปานกลาง แต่ครูเห็นว่า เป็นปัญหามาก ส่วนเรื่องการจัดเวลาให้ครูสอนซ่อมเสริมได้วางแผนร่วมกับครูใหญ่ เห็นว่าเป็นปัญหามาก แต่ครูเห็นว่า เป็นปัญหาปานกลาง

3.2 ด้านครูผู้สอน ผลการเปรียบเทียบปัญหาด้านครูผู้สอนนี้ ปรากฏว่า ปัญหาที่ครูใหญ่และครูโดยเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่ จำนวนชั่วโมงสอนของครู จำนวนนักเรียนที่สอน ความสามารถในการสร้างข้อสอบเพื่อวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน กล่าวคือ ครูใหญ่เห็นว่า เป็นปัญหาปานกลาง แต่ครูเห็นว่า เป็นปัญหามาก เรื่องการใช้เทคนิควิธีสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน และความสามารถของครูในการศึกษาปัญหาทางการเรียนของนักเรียน ครูใหญ่ และครูเห็นว่า เป็นปัญหามาก

~~นอกจากรณี~~ เรื่องความสามารถของครูในการเสริมกำลังใจแก่นักเรียนที่เรียนช้า ครูใหญ่เห็นว่า เป็นปัญหาปานกลาง แต่ครูเห็นว่า เป็นปัญหาน้อย

3.3 ด้านนักเรียน ครูใหญ่และครูมีปัญหาโดยเฉลี่ยระดับปานกลางในทุกเรื่อง แต่เมื่อทดสอบค่าที (t-test) ปรากฏว่า ครูใหญ่และครูโดยเฉลี่ยมีปัญหาแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ในเรื่อง ความต้องการและความสนใจของนักเรียนต่อการเรียนซ่อมเสริม และการจัดแบ่งเวลาของนักเรียนเพื่อเรียนซ่อมเสริม

3.4 ด้านสื่อการเรียนและสถานที่ ผลการเปรียบเทียบปัญหาในด้านนี้ ปรากฏว่า ปัญหาของครูใหญ่ที่แตกต่างจากครูอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 คือ ความสามารถในการทำสื่อการเรียน ครูใหญ่เห็นว่า เป็นปัญหาปานกลาง แต่ครูเห็นว่า เป็นปัญหา มาก ความเหมาะสมของสถานที่ที่ใช้อสอนซ่อมเสริมครูใหญ่เห็นว่า เป็นปัญหาน้อย แต่ครู เห็นว่าเป็นปัญหาปานกลาง

นอกจากนี้ ปัญหาเรื่องแหล่งสื่อการเรียนที่จะไปใช้ได้ ครูใหญ่ และครู เห็นว่าเป็นปัญหาปานกลาง แต่เมื่อทดสอบค่าที มีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05

3.5 ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและบริการต่าง ๆ ครูใหญ่และครู โดยเฉลี่ยเห็นว่า ความร่วมมือและการสนับสนุนของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น หัวหน้าหมวดการศึกษา คิกษานินเทศก์ ฯลฯ ในการจัดสอนซ่อมเสริม เป็นปัญหามาก และเรื่องความร่วมมือของครูอื่น ๆ ในโรงเรียนในการจัดสอนซ่อมเสริม ครูใหญ่เห็นว่า เป็นปัญหาปานกลาง แต่ครูเห็นว่า เป็นปัญหาน้อย

นอกจากนี้ ปัญหาเรื่อง ความร่วมมือและสนับสนุนของผู้ปกครอง ในการจัดสอนซ่อมเสริม ครูใหญ่และครูโดยเฉลี่ยเห็นว่า เป็นปัญหาปานกลาง แต่เมื่อ ทดสอบค่าทีมีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05

4. ความคิดเห็นของครูใหญ่และครูต่อการจัดสอนซ่อมเสริม ผลการ เปรียบ เทียบความคิดเห็น เกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริมของครูใหญ่ และครู ปรากฏว่า เรื่องที่ครู ใหญ่และครู มีความคิดเห็นแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 คือ เรื่อง การสอนซ่อมเสริม ไม่จำเป็นต้องจัดเป็นโครงการของโรงเรียน แต่ให้ครูจัดสอนเอง ครูใหญ่เห็นด้วย แต่ครู ไม่เห็นด้วย โรงเรียนควรจัดครูที่ทำหน้าที่สอนซ่อมเสริมโดยเฉพาะ ครูใหญ่ไม่เห็นด้วย แต่ครูเห็นด้วย

นอกจากนี้ มีบางเรื่องที่ครูใหญ่และครู มีความคิดเห็นในระดับเดียวกัน แต่เมื่อทดสอบค่าที มีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 คือ เรื่องการสอนซ่อมเสริม

ควร เป็นหน้าที่ของครูประจำชั้น และครูมีความสามารถในการสอนเด็กที่เรียนซ้ำอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องจัดอบรมเพิ่มเติม ครูและครูใหญ่ไม่เห็นด้วย เรื่องการสอนซ่อมเสริม ควรจัดตลอดปีมิใช่จัดเมื่อเห็นว่านักเรียนสอบตก ครูใหญ่และครูเห็นด้วย

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริมในเรื่องอื่น ๆ นอกจากนั้นครูใหญ่และครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05

อภิปรายผล

จากการศึกษานี้ ทำให้ทราบสภาพการณ์ ปัญหา และความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดสอนซ่อมเสริมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ซึ่งจะได้นำมาอภิปรายดังนี้คือ

1. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จากการศึกษาพบว่า ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือครูใหญ่ และครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ส่วนใหญ่มีวุฒิ ป.กศ.สูง, พ.ม หรือเทียบเท่า แต่ไม่เคยศึกษาการสอนซ่อมเสริมในสถานบันการศึกษา ซึ่งอาจจะเป็นเหตุผลประการหนึ่งที่ทำให้ครูใหญ่และครูไม่ค่อยเข้าใจการสอนซ่อมเสริม แม้การสอนซ่อมเสริมที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ครูใหญ่และครูก็ตอบว่า พอเข้าใจ การที่ครูใหญ่และครูศึกษาการสอนซ่อมเสริมจากเอกสารหรือตำราด้วยตนเอง อาจทำให้ครูใหญ่และครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริมแตกต่างกัน จากการที่ผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์และสนทนากับครูใหญ่และครู เพื่อนำข้อมูลมาสร้างแบบสอบถาม พบว่า ครูมีความรู้และความเข้าใจการสอนซ่อมเสริมดีกว่าครูใหญ่ ทั้งนี้อาจจะเนื่องจาก ครูที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครูต่าง ๆ ได้เคยศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริมอยู่บ้าง ส่วนครูใหญ่ไม่ได้ศึกษาจากสถานบันการศึกษาที่ผลิตครู แต่ใช้การสอบเทียบวุฒิต่างครู คือสอบชุด พ.กศ. พ.ม จึงอาจมีความเข้าใจการสอนซ่อมเสริมแตกต่างจากครู การที่ครูใหญ่และครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริมแตกต่างกันนี้ อาจเป็นอุปสรรคในการจัดสอนซ่อมเสริมก็ได้ เพราะการสอนซ่อมเสริมเป็นการสอนที่นอกเหนือจากการสอนตามแผน

การสอนปกติ¹ ครูที่สอนต้องสร้างแผนการสอนขึ้นเอง อย่างไรก็ตามครูใหญ่ซึ่งเป็นหัวหน้าสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริมเป็นอย่างดี เพราะครูใหญ่เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนดังที่ โกลด์แฮมเมอร์ (Goldhammer) กล่าวหา คุณภาพของการประถมศึกษาขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของครูใหญ่ ครูใหญ่ต้องมีความสามารถระดับใหญ่รวมงาน ใช้ความสามารถทำงานอย่างเต็มที่² จึงเป็นแนวคิดว่า สถาบันการศึกษาที่ผลิตครูอันได้แก่วิทยาลัยครู และ คณะครุศาสตร์ หรือศึกษาศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ควรเน้นการศึกษาเรื่องการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียน ซึ่งเรียนอยู่ในชั้นเรียนปกติ มิใช่จัดเป็นวิชาเลือก เพราะนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียน มักจะมีในชั้นเรียนปกติโดยทั่ว ๆ ไป³ ส่วนครูใหญ่นั้น ควรจะได้รับการอบรมเกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริมเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี จะได้เป็นผู้แนะนำให้คำปรึกษาแก่ครูในการจัดสอนซ่อมเสริมได้

2. สภาพการจัดสอนซ่อมเสริมในโรงเรียนประถมศึกษา จากการศึกษาพบว่า การจัดสอนซ่อมเสริมในโรงเรียนประถมศึกษา ส่วนใหญ่ ครูประจำชั้นเป็นผู้จัดสอนเอง ไม่มีโครงการของโรงเรียน วัตถุประสงค์เลือกนักเรียนเพื่อเรียนซ่อมเสริมใช้วิธีพิจารณาจาก

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, คู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521, หน้า 141.

² Keith Goldhammer and Others, Issues and Problems in Contemporary Educational Administration (Eugene: Center for the Advanced Study of Educational Administration University of Oregon, 1967), p. 40.

³ เกரியง เอี่ยมสกุล, โรงเรียนประถมศึกษาภาคปฏิบัติ, หน้า 226.

ผลการเรียนโดยทั่วไป นักเรียนที่เรียนซ้ำมีสาเหตุมาจากความบกพร่องทางด้านสติปัญญา และความสามารถ และการขาดเรียนบ่อย ๆ นอกจากนี้สื่อการเรียนที่ใส่ออนไลน์เสริม สื่อการเรียนที่ใส่ออนไลน์ในชั่วโมงเรียนปกติ แสดงให้เห็นว่า การจัดสอนซ่อมเสริมใน โรงเรียนประถมศึกษาไม่มีโครงการของโรงเรียนแต่ให้เป็นความรับผิดชอบของครูประจำชั้น ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากครูใหญ่เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรเป็นหน้าที่ของ ครูประจำชั้นโดยตรงอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องจัดเป็นโครงการของโรงเรียน และใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่เรียกว่า โรงเรียนประชาบาล ครูประจำชั้นจะเป็นผู้สอนเกือบทุกวิชา เว้นแต่โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งมีครูมาก จะมี ครูพิเศษช่วยสอนในวิชา พลศึกษา ศิลปศึกษา หรือวิชาอื่น ๆ บาง แคว้นหลัก ๆ เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาไทย สังคมศึกษา ครูประจำชั้นเป็นผู้สอน ดังนั้นการสอนซ่อมเสริม จึงให้ครูประจำชั้นเป็นผู้สอน สำหรับการพิจารณานักเรียนคนใดควรเรียนซ่อมเสริมนั้น ส่วนใหญ่ใช้การพิจารณาจากผลการเรียนโดยทั่วไป ไม่มีแบบทดสอบวัดความสามารถ ด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะหรือแบบสอบถามเพื่อวินิจฉัยปัญหาทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งไม่สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของบлум (Mastery Learning) ของบloom (Bloom) โดย บloom ใช้การทดสอบย่อยเป็นระยะ ๆ หลังจบบทเรียน ฉะนั้นนักเรียน คนใดไม่ผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ก็จะจัดสอนซ่อมเสริมทันที ส่วนสาเหตุที่ทำให้ นักเรียนเรียนซ้ำ ครูใหญ่และครูตอบว่ามีสาเหตุมาจากความบกพร่องทางสติปัญญาและ ความสามารถ การที่ครูใหญ่และครูตอบเช่นนี้ อาจจะไม่ถูกต้องนัก เพราะครูใหญ่และครู ตัดสินโดยไม่มีเครื่องมือวัดระดับสติปัญญาของนักเรียน เพียงใช้การสังเกตและความคิด ของตนเป็นเครื่องตัดสิน

สภาพการจัดสอนซ่อมเสริมในโรงเรียนประถมศึกษาที่พบจากการศึกษานี้จะ เห็นว่า เป็นการจัดสอนตามความสามารถของครูประจำชั้นที่จะจัดได้ ฉะนั้นการสอน

¹ Benjamin S. Bloom, "Mastery Learning," in Mastery Learning Theory and Practice, pp. 53-57.

ซ่อมเสริมจะได้ผลมากขึ้นเพียงใจ เป็นสิ่งที่ผู้ที่เกี่ยวข้องควรรีด้วยความสนใจและติดตามผลต่อไป

3. ปัญหาด้านการบริหารต่อการจัดสอนซ่อมเสริม จากการศึกษาปัญหาในด้านนี้พบว่า ครูใหญ่และครูมีปัญหาคือแตกต่างกันในบางเรื่อง กล่าวคือ เรื่องการสนับสนุนให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริม ครูใหญ่เห็นว่า เป็นปัญหาปานกลาง ส่วนครูเห็นว่า เป็นปัญหามาก และเรื่องการจัดเวลาให้ครูสอนซ่อมเสริมได้วางแผนงานร่วมกัน ครูใหญ่เห็นว่า เป็นปัญหาปานกลาง ครูเห็นว่า เป็นปัญหามาก การที่ครูใหญ่และครูมองเห็นปัญหาแตกต่างกัน อาจจะเนื่องจาก ครูใหญ่เป็นผู้บริหารโดยตรงจึงมองปัญหาในด้านนี้ได้ชัดเจนกว่า ส่วนครูนั้นเป็นผู้ปฏิบัติการ จึงอาจจะมองปัญหาแตกต่างกันออกไป ดังนั้นครูใหญ่และครูควรได้ร่วมมือกันทำงาน และสร้างความเข้าใจต่อกัน เพื่อจะได้ขจัดปัญหาที่มีอยู่ให้หมดไป

4. ปัญหาด้านครูผู้สอนต่อการสอนซ่อมเสริม จากการศึกษาปัญหาในด้านนี้พบว่า ครูใหญ่และครูมองปัญหาในด้านนี้แตกต่างกันในหลายเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องจำนวนชั่วโมงสอนของครู และจำนวนนักเรียนที่ครูสอน ครูใหญ่เห็นว่า เป็นปัญหาปานกลาง แต่ครูเห็นว่า เป็นปัญหามาก การที่บุคคลทั้ง 2 ฝ่ายมองปัญหาแตกต่างกันอาจจะเนื่องมาจากครูมองปัญหาของตนเอง จึงเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีภาระหน้าที่มากอยู่แล้ว คือจำนวนชั่วโมงที่สอนและจำนวนนักเรียนที่รับผิดชอบก็มาก จึงไม่มีเวลาสอนซ่อมเสริม แต่จากการศึกษานี้ก็พบว่า ครูส่วนใหญ่มีชั่วโมงสอน 16-20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ รวมทั้งเวลาที่ใช้ตรวจแบบฝึกหัด และตรวจงานอื่น ๆ ของนักเรียน ก็จะทำให้ครูมีเวลาว่างที่เหลือไม่มากนัก ส่วนครูใหญ่ ซึ่งไม่ได้ทำหน้าที่สอนโดยตรง แต่จะทำงานด้านบริหารเสียส่วนใหญ่ และจากการศึกษานี้ก็พบว่า ครูใหญ่ส่วนมากไม่มีชั่วโมงสอนเลย จึงอาจจะตั้งความหวังว่าครูควรจะได้แบ่งเวลาเพื่อสอนซ่อมเสริมได้ เพราะครูสามารถยืดหยุ่นเวลาได้ตามความเหมาะสม ส่วนเรื่องการให้เทคนิควิธีสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนและความสามารถของครูในการศึกษาปัญหาทางการเรียน ครูใหญ่และครูเห็นว่า เป็นปัญหามาก ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากครูใหญ่และครูขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริม

ดังที่ได้อภิปรายมาแล้วในข้อ 1. ประกอบกับไม่เคยศึกษาการสอนซ่อมเสริมมาโดยตรง จึงคิดว่าตนเองไม่มีความสามารถที่จะสอน ตรงกับผลการศึกษาของไวไล โบว์เสวีวงศ์ ซึ่งพบว่า ครูใหญ่และครู มีปัญหาในระดับมาก ในเรื่องความสามารถในการ เลือกใช้วิธี สอนให้เหมาะสมกับ เนื้อหาวิชาและการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน¹ ดังนั้นผู้ที่ เกี่ยวข้องกับการศึกษาควรสนับสนุนให้ครูได้มีความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การสอน โดยจัดอบรมให้ คอยให้คำแนะนำ คำปรึกษา หรือวิธีการอื่นใดตามที่เห็น สมควร

5. ปัญหาด้านนักเรียน จากการศึกษาปัญหาในด้านนี้ พบว่า ครูใหญ่และครู เห็นว่านักเรียนไม่ค่อยให้ความสนใจต่อการ เรียนซ่อมเสริม ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูไม่มีความแปลกใหม่ จึงทำให้นักเรียนเบื่อหน่าย และไม่สนใจที่จะเรียน และประกอบกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนมักไม่ค่อย สนใจการเรียนอยู่แล้ว จึงทำให้ครูเห็นว่า การสอนซ่อมเสริมนักเรียน ไม่สนใจเรียน ดังนั้นครูที่สอนซ่อมเสริมจึงควร สร้างบรรยากาศในการ เรียนที่ดี ให้ความรัก ความ เมตตา แสดงความเห็นใจนักเรียน สร้างบทเรียนให้เป็นรูปธรรมมากที่สุดเท่าที่จะทำ ได้ รวมทั้งจัดหาสื่อการเรียนที่เหมาะสม² ซึ่งแรงให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของการ เรียนซ่อมเสริม และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดสอนซ่อมเสริมด้วย จะเป็นหนทางหนึ่ง ที่ทำให้นักเรียนสนใจเรียนซ่อมเสริม

6. ปัญหาด้านสื่อการเรียนและสถานที่ จากการศึกษาปัญหาในด้านนี้ พบว่า ครูใหญ่และครู เห็นว่า ครูมีปัญหาในการทำสื่อการเรียน และความรู้เกี่ยวกับแหล่ง

¹ไวไล โบว์เสวีวงศ์ "ปัญหาการใช้หลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในเขตการศึกษา 6," หน้า 73.

²บันลือ พุฒชะวัน, การประถมศึกษา (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช, 2519), หน้า 116.

สื่อการเรียนที่จะไปใช้ได้ ซึ่งตรงกับผลการศึกษาของ สุภักัญญา สุจริตจิตร พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาทุกสังกัดมีปัญหาในการทำสื่อการเรียน โดยเฉพาะครูประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีปัญหามาก¹ การที่ครูมีปัญหาในด้านนี้ทำให้เกิด แนวคิดแกสถาบันการศึกษาที่ผลิตครู ควรเน้นการสอนการจัดทำสื่อการเรียน โดยเน้น ภาคปฏิบัติควบคู่ไปกับทฤษฎี เพื่อให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาออกไปสามารถผลิตสื่อการเรียน ไปได้ นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เช่น หน่วยงานนิเทศก์ วิทยาลัยครู ควรจัดทำเป็นศูนย์วัสดุอุปกรณ์ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการให้บริการด้านสื่อ การเรียนแก่ครู นอกจากจะมีบริการด้านสื่อการเรียนแล้ว ควรจะมีบุคลากรที่จะเป็น วิทยากรให้คำแนะนำหรือผลิตสื่อการเรียนสำเร็จรูป เพื่อแจกหรือให้ครูยืมไปใช้ อีกทั้ง ควรจัดสัมมนาครูที่สอนด้วยกันให้ร่วมมือช่วยเหลือกันในการผลิตสื่อการเรียนขึ้นใช้ ซึ่ง จะเป็นการแก้ปัญหาในด้านนี้ได้

7. ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและบริการต่าง ๆ จากการศึกษาปัญหา ในด้านนี้พบว่า ครูใหญ่และครู เห็นว่าโรงเรียนไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง กับการศึกษา เช่น หัวหน้าหมวดการศึกษาศึกษานิเทศก์ ในการจัดสอนซ่อมเสริม ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากหัวหน้าหมวดการศึกษาและศึกษานิเทศก์ เห็นว่า การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนในโรงเรียนควรเป็นความรับผิดชอบของโรงเรียน หากโรงเรียนมี ปัญหาและขอความช่วยเหลือจึงจะให้ความช่วยเหลือ แต่ถ้าโรงเรียนไม่ขอความช่วยเหลือ ฝ่ายบริหารก็จะคอยติดตามผลงาน นอกจากนี้ โรงเรียนประถมศึกษามักจะอยู่ห่างไกล การคมนาคมไม่สะดวกอาจทำให้หัวหน้าหมวดการศึกษา หรือศึกษานิเทศก์ไม่ค่อยได้ไป ตรวจเยี่ยมโรงเรียน วิธีที่จะช่วยขจัดปัญหานี้ได้ก็โดย โรงเรียนควรชี้แจงปัญหาให้แก่

¹สุภักัญญา สุจริตจิตร, "ปัญหาการเรียนการสอนกลุ่มบูรณาการตามหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดนครราชสีมา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหา วิทยาลัย, 2522), หน้า 152.

ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ และขอความช่วยเหลือ อาจจะช่วยแก้ไขปัญหานี้ได้

ส่วนผู้ปกครองนักเรียนนั้น จากการศึกษาพบว่า ครูใหญ่และครูเห็นว่าผู้ปกครองไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการจัดสอนซ่อมเสริม ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาของเตื่อนใจ เมฆประยูร ซึ่งพบว่าผู้ปกครองเห็นว่า ครูควรมีหน้าที่ สอนซ่อมเสริมให้แก่เด็กนักเรียนที่เรียนช้า¹ แสดงว่าผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการสอนซ่อมเสริม แต่การที่ผู้ปกครองไม่อนุญาตให้นักเรียนอยู่โรงเรียนตอนเย็นหลังเลิกเรียน เพื่อเรียนซ่อมเสริมอาจจะเนื่องจากผู้ปกครองต้องการให้นักเรียนไปช่วยทำงานที่บ้านหรืออาจจะมีเหตุผลอื่น ๆ อีก แต่อย่างไรก็ตามวิธีที่จะช่วยแก้ปัญหานี้ได้ก็คือโดยโรงเรียนควรชี้แจงให้ครูใหญ่ผู้ปกครองเข้าใจวัตถุประสงค์และเจตนาของโรงเรียนในการจัดสอนซ่อมเสริม และขอความร่วมมือจากผู้ปกครองให้ช่วยกันแก้ปัญหาการเรียนของนักเรียนควบ อาจจะช่วยจัดปัญหานี้ได้

8. ความคิดเห็นของครูใหญ่และครู เกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริมจากการศึกษาพบว่า ครูใหญ่และครูส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกัน กล่าวคือ ครูใหญ่และครูเห็นว่าการสอนซ่อมเสริมเป็นสิ่งจำเป็นที่โรงเรียนต้องจัดให้แก่เด็กเรียน ซึ่งตรงกับผลการศึกษาของเตื่อนใจ เมฆประยูร² แพรวพรรณ คืออาษา³ และนิภา เพชรสม⁴ ซึ่งพบว่า ผู้บริหาร

¹เตื่อนใจ เมฆประยูร, "ความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองในจังหวัดราชบุรี เกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษาในจังหวัดราชบุรี," หน้า 74.

²เรื่องเดียวกัน.

³แพรวพรรณ คืออาษา, "ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาในจังหวัดอุตรดิตถ์ เกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษา," หน้า 82.

⁴นิภา เพชรสม, "ความคิดเห็นของครูประจำการและนักศึกษาวิทยาลัยครูในจังหวัดราชบุรี เกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษา," หน้า 55.

การศึกษา ครู และผู้บริหาร เห็นว่า ครูควรมีหน้าที่สอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่เรียนช้า แสดงว่าทุกฝ่ายเห็นว่าการสอนซ่อมเสริมเป็นการช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนได้ ส่วนเรื่อง การจัดสอนซ่อมเสริมนั้นครูใหญ่เห็นว่าไม่จำเป็นต้องจัดเป็นโครงการของโรงเรียน ให้ครูประจำชั้นจัดสอนเอง แต่ครูถึบเห็นว่า การสอนซ่อมเสริมควรจัดเป็นโครงการของโรงเรียน และมีครูทำหน้าที่สอนโดยเฉพาะ แสดงว่า ผู้บริหารคือครูใหญ่และผู้บริหารคือครู มีความเห็นต่างกัน ครูใหญ่อาจจะเห็นว่าการสอนควรเป็นหน้าที่ของครูอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องจัดเป็นโครงการของโรงเรียนอีก แต่ครูถึบเห็นว่าตนมีชั่วโมงสอนมากอยู่แล้ว หากให้สอนซ่อมเสริมอีกตนอาจจะไม่มีเวลาพอ จึงควรจัดครูทำหน้าที่สอนซ่อมเสริมโดยเฉพาะ ปัญหาในเรื่องนี้ ครูใหญ่และครูควรร่วมมือกันในการแก้ปัญหา ปรึกษาคิดหาไปแนวทางเดียวกัน ครูใหญ่ควรคำนึงว่าครูมีความพร้อมในด้านความรู้ ความสามารถและเวลาเพียงใดและควรร่วมมือกันแก้ปัญหา มิใช่ปล่อยให้เป็นที่ของครูฝ่ายเดียว

จากผลการศึกษาการจัดสอนซ่อมเสริมในโรงเรียนประถมศึกษา ดังที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นได้กล่าวมาแล้ว เป็นที่น่าสังเกตว่า ปัญหาที่ครูใหญ่และครูมีความเห็นตรงกันว่าเป็นปัญหามาก คือ การเลือกใช้เทคนิควิธีสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน ความสามารถของครูในการศึกษาปัญหาทางการเรียนของนักเรียน การขาดความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเช่นหัวหน้าหมวดการศึกษา ศึกษานิเทศก์ในการจัดสอนซ่อมเสริม และมีบางปัญหาที่ครูเห็นว่าตนเองมีปัญหามาก คือ ความสามารถในการทำสื่อการเรียน จำนวนชั่วโมงสอน และจำนวนนักเรียนที่สอน ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกระดับ ควรให้ความสนใจและเอาใจใส่เพื่อช่วยแก้ปัญหาเหล่านี้ โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ตามที่เห็นสมควร

นอกจากนี้ ปัญหาค้นอื่น ๆ ที่ครูใหญ่และครู เห็นว่าเป็นปัญหาปานกลาง ก็ควรนำมาพิจารณา เพราะปัญหาที่ครูใหญ่และครู เห็นว่าเป็นปัญหาปานกลางนั้นมิได้หมายความว่า

ว่าเป็นปัญหาเล็กน้อย บางปัญหามีแนวโน้มว่าจะเป็นปัญหามากต่อไป ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนมีผลต่อการจัดสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนทั้งสิ้น โดยเฉพาะการจัดการศึกษาคตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ที่กำหนดให้นักเรียนเลื่อนชั้นได้โดยไม่มี การสอน (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 3 และ 5) แต่ให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน ถึงแม้นักเรียนไม่ผ่านวัตถุประสงค์การเรียนรู้ แต่มีเวลาเรียนครบ 80 เปอร์เซ็นต์ และสามารถสอนซ่อมเสริมในปีการศึกษาถัดไป¹ การสอนซ่อมเสริมก็ยิ่งมีความสำคัญมากขึ้น ดังนั้น ครูใหญ่ ครูและผู้อยู่เกี่ยวข้อง ควรร่วมกันแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อให้การสอนซ่อมเสริม โดยตรงตามวัตถุประสงค์

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น กรมวิชาการ หน่วยงาน นิเทศน์ ควรจัดทำเอกสาร เกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริมให้ละเอียดยิ่งขึ้น เพราะในคู่มือ การใช้หลักสูตรที่กล่าวถึงการสอนซ่อมเสริม นั้น ยังไม่ช่วยให้ครูเข้าใจการสอนซ่อมเสริม ได้ดีพอ
2. ครูใหญ่ควรเป็นผู้ให้คำแนะนำ คำปรึกษาแก่ครูในการจัดสอนซ่อมเสริม ได้ และควรร่วมมือกับครูในการจัดสอน
3. โรงเรียนควรจัดเป็นโครงการสอนซ่อมเสริมของโรงเรียน โดยให้ครู ร่วมกันทำ มีข้อปด้อยให้ต่างคนต่างทำ หรือให้ครูประจำชั้นเป็นผู้สอนคนเดียว การจัด เป็นโครงการทำให้ครูหมุนเวียนเปลี่ยนกันสอนได้ และการจัดเป็นโครงการยังสามารถ แบ่งกลุ่มนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการ เรียนคล้ายกันไว้กลุ่มเดียวกันได้ ซึ่งทำให้ครู ได้ร่วมกันทำงานในการแก้ปัญห การเรียนของนักเรียนด้วย
4. ครูใหญ่ควรอำนวยความสะดวกในการใช้สถานที่เพื่อสอนซ่อมเสริม เช่น

¹กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, คู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521, หน้า 65.

การสอนตอนเย็นหลังเลิกเรียน ควรให้มีการโรงคอยช่วยเหลือเปิดเปิดห้องเรียน มีใช้
ปล่อยให้ เป็นหน้าที่ของครู ซึ่งจะทำให้ครูหมกกำลังใจและเมื่อนาย

5. ครูที่ไม่ได้สอนซ่อมเสริมควรจะได้ให้ความช่วยเหลือแก่ครูที่สอนซ่อมเสริม
บ้าง เช่น การทำสื่อการเรียน การทำหนังสือติดต่อนักเรียนเพื่อแจ้งซ่อมกพรอง
ทางการเรียนของนักเรียน ฯลฯ

6. การจัดสอนซ่อมเสริม ควรให้ครู นักเรียน ร่วมกันจัดขึ้น ครูอาจ
ให้เด็กที่เรียนเก่งช่วยสอนเด็กที่เรียนอ่อนได้บ้างเป็นครั้งคราว

7. โรงเรียนควรจัดหาหรือจัดทำแบบฝึก บทเรียนสำเร็จรูป หรือสื่อการเรียน
อื่น ๆ เพื่อใช้ในการสอนซ่อมเสริม

8. การจัดสอนซ่อมเสริมสามารถจัดได้ในหลายลักษณะ ดังนี้คือ

8.1 จัดชั้นเรียนพิเศษสำหรับนักเรียนที่เรียนช้า (resource room)

8.2 จัดชั่วโมงสอนซ่อมเสริมในตารางสอนปกติ ซึ่งอาจจะกำหนดให้มี

ชั่วโมงสอนซ่อมเสริม วิชาละ 1 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ และถ้า

นักเรียนมีชอบกพร่องทางการเรียนหลายด้าน ครูก็จัดสอนเพิ่มเติม
ตามที่เห็นสมควรต่อไป

8.3 จัดสอนในตอนเช้าก่อนเข้าเรียน พักกลางวัน หรือหลังเลิกเรียน
ตอนเย็นก็ได้ ตามที่ครูเห็นเหมาะสม

8.4 จัดสอนซ่อมเสริมในระหว่างปิดภาคเรียน แต่การสอนในลักษณะนี้
จะเป็นการสอนที่ไม่ค่อยได้ผลนัก เพราะนักเรียนจะสะสมชอ
บกพร่องทางการเรียนมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้ยากในการแก้ไข

ทั้งนี้โรงเรียนจะจัดในลักษณะใด ขึ้นอยู่กับความพร้อม และความเหมาะสมของโรงเรียน

9. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของควรจัดอบรมการสอนซ่อมเสริมให้แก่ครูใหญ่และครู
โดยมุ่งให้นำไปปฏิบัติในโรงเรียน พร้อมทั้งติดตามผล หากมีปัญหาจะได้นำมา
ปรึกษาร่วมกันแก้ไข

ขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. การวิจัยนี้เป็นการศึกษาการจัดสอนซ่อมเสริมในโรงเรียนประถมศึกษา โดยศึกษาจากตัวอย่างประชากรที่เป็นครูใหญ่ และครู การวิจัยต่อไปควรศึกษาจากตัวอย่างประชากรที่เป็นนักเรียน ผู้ปกครอง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษากลุ่มอื่น ๆ บาง

2. การวิจัยนี้ทำให้ทราบสภาพการณ์และปัญหาการจัดสอนซ่อมเสริม การวิจัยต่อไปควรเน้นการวิจัยเชิงทดลอง โดยสร้างแบบโครงการสอนซ่อมเสริม เช่น ให้นักเรียนที่เรียนเก่งเป็นผู้สอนซ่อมเสริม ให้นักเรียนเรียนซ่อมเสริมจากแบบฝึกต่าง ๆ ฯลฯ แล้วนำไปทดลอง ถ้าได้ผลดี จะเป็นแนวทางแก่โรงเรียนในการจัดสอนซ่อมเสริมต่อไป

ข้อสังเกตของผู้วิจัยจากการศึกษา

จากการศึกษาการจัดสอนซ่อมเสริมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีนี้ ผู้วิจัยมีข้อสังเกตที่ควรนำมาพิจารณาคือ

1. ตัวอย่างประชากรที่เป็นครูใหญ่ไม่ค่อยให้ความสำคัญร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม เมื่อผู้วิจัยได้พยายามชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ก็พอจะให้ความร่วมมือบ้างแต่ไม่ดีเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจจะเนื่องจาก ครูใหญ่เกรงว่าผลการวิจัยอาจจะกระทบกระเทือนต่อการทำงานของตน

2. ตัวอย่างประชากรที่เป็นครูให้ความสำคัญร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี และให้ข้อเสนอแนะที่น่าสนใจ

3. การศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ผู้วิจัยควรไปแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง ถ้าเป็นไปได้ควรให้ตอบแบบสอบถามทันที จะทำให้ได้ข้อมูลครบถ้วน มิฉะนั้นผู้ตอบแบบสอบถามจะปรึกษาหารือกัน นอกจากนี้ยังมีผู้ตอบแบบสอบถามไม่ครบทุกข้อ ซึ่งถ้าตอบทันที ถ้าตอบไม่ครบจะได้ให้ตอบให้ครบ

4. การศึกษาในลักษณะการสำรวจ ควรใช้การสัมภาษณ์ควบคู่ไปด้วย จะทำให้ทราบข้อมูลตามสภาพความจริง ซึ่งผู้วิจัยได้พยายามใช้การสัมภาษณ์ และการสนทนากับครูใหญ่และครูขณะไปแจกแบบสอบถาม